Ч. 172 (12.538). Львів, середа 6. серпня 1930. Оплата почтова оплачено рычалтом. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Говорний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чверьрічно	15·00 „
Піврічно	27·50 „
Річно	50·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

†

Ґраф Михайло Тишкевич

помер 3. серпня 1930 р.

Відійшов знову один з найкращих представників „старої ґенерації“, які із любовю рідного краю, пройнятою чаром романтики, незрозумілою навіть сьогодні для багато „молодих“, єднали мовольну, невсипущу, позитивну працю, що на склоні їхнього турботного життя виростала у величній памятник вічного творчого дорібку.

І ось відійшла знову від нас одна з найцікавіщих постатей в українському житті останнього півстоліття. Справді: життепис Покійника такий багатий, що поодинокі його дати та зареєстровані факти з його діяльности не можуть сказати всього про його дійсний внутрішній зміст.

Ґраф Михайло Тишкевич народився 20. квітня 1852 року в селі Андрушівці, липовецького повіту на Київщині, як потомок старого аристократичного, давно спольщеного, українсько-литовського роду, що виводив себе від Ґедиміна. Він виростав і виховувався від 7 до 11 року життя поза Україною, у Варшаві та Вильні, також серед чужого середовища. А проте вернувши молодим юнаком до рідного дому, швидко відчув свій кровний звязок із батьківщиною: він настільки захопився українською природою, українською історією та українським народнім побутом, що молодий польський аристократ став українським „хлопоманом“. Захоплення українськими краєвидами спонукало його теж вступити до петербурської Академії Мистецтв, де протягом року здобув срібну медалю. Там, у Петербурзі, підчас малярських студій, признавав себе вже отверто до українців і викликував цим „згіршення“ серед польської кольонії; м. і. молодий граф Тишкевич відмовився тоді підписати адресу Крашевському з нагоди його ювилею.

Після покінчення Академії і однорічної служби у війську (1879—1880) вернув знову на Україну, де познайомився і заприязнився з пок. українським істориком Вол. Антоновичем. Про той період свого життя сам Покійник писав, як про час великих прикрощів, які зазнавав від спольщеної рідні: „Поворот мій до своєї нещасної переслідуваної національности, до мого народу, обійшовся мені дуже тяжко, від родичів найгірше, але й від своїх земляків не легко. Не жалію одначе цього й не кидаю мого народу“.

Не лише не кинув свого народу, але почав брати в його культурному та громадському житті активну, щораз живішу, участь. І так у 1887 р. граф Михайло Тишкевич продав своєму братові колекцію стародавніх родинних друків і документів з XVI. і XVII. ст. ст. (писаних його предками по українськи!) і за отримані гроші уфондував при „Просвіті“ т. зв. „Михайлову премію“ за найкращу історичну драму або повість. Одною з умов цієї премії було, щоби твір мав виразну патріотичну українську тенденцію. У себе, на селі та околиці, Покійник став м. і. меценатом молодих талантів зпоміж місцевих селян, висилаючи їх до шкіл та допомогаючи їм до скінчення вищих студій. Підчас оживленого політ. руху в 1900 рр. почав запрягати й доокологічну шляхту до громадської роботи. Таким робом у 1906 році заснував „Ліберально-консервативний союз шляхти й земельних власників“ та „Краєву Партію на Україні“, в якій м. і. домагався продажі землі виключно місцевим селянам. Пізніше у Київі заснував „Товариство Прихильників Мира“, стараючися згуртувати в ньому всі ліберальні елементи, без огляду на національність, під гаслом: обєднаної праці для добра України. Одночасно не переставав підпомагати грошево український культурний рух та оживляти укр. пропаґанду серед чужинців: 3.000 франків призначив університетові в Лювен на відкриття відділу українознавства, 50.000 франків на придбання віллі для недужих артистів, врешті — 20.000 руб. передав Науковому Т-ву ім. Шевченка з нагоди 100-літніх роковин народження Шевченка.

Світова війна застала Тишкевича у Швайцарії. Там займався до 1919 року живою публіцистично-пропаґандивною роботою, друкуючи на сторінках швайцарської преси статті про Україну й видаючи вартісні брошури й документи, — частинно до спілки з теж уже покійним д-ром Евменом Лукасевичем. В лютім 1919 року став першим — офіціяльно непризнаним — українським послом при Ватикані (від уряду У. Н. Р.), звідки переїхав на становище голови української делеґації при мировій конференції до Парижа.

Те, що вся українська делеґація мусіла там здобувати місяцями ціною великих зусиль і ще більшого гроша — стояло перед гр. Тишкевичем настіж — він мав доступ до впливових дипльоматів, політиків і до преси. Можна сказати, без найменшого прибільшення, що від хвилини вибуху революції, коли європейська преса почала присвячувати увагу Україні — аж до нині, ніколи в чужинній пресі не писали про українську справу так багато, так часто і так прихильно, як за час короткої дипльоматичної діяльности ґр. М. Тишкевича у Парижі, який безпосередньо інформував журналістів і політиків, сам підготовляв матеріяли до статтей і писав статті, які, завдяки його особистим звязкам, друкувались у щоденній пресі та журналах.

Його, як голову української делеґації в Парижі приняли президенти Франц. Республики Дешанель і Поанкаре; завдяки його впливам у французькім парляменті вніс інтерпеляцію в нашій справі та виголосив довшу промову посол Ґаєр-Бансель, а в сенаті відомий бувш. міністр Де Монзі. Особиста знайомість ґр. Тишкевича із головою Ради Амбасадорів Ж. Камбоном і маршалом Фошем давала йому доступ до неодних зачинених дверей.

Всі, що мали колинебудь нагоду зустрічатись з ґр. М. Тишкевичем, відходили від нього з враженням, що це людина вимкової в нашім громадянстві культури, всебічної освіти, рідкого виховання. Його знайомости історії та мистецтва міг йому позаздрити неодин фаховець. Ніхто на всій широкій Україні не мав за останні десятиліття і ніхто не має нині таких широких звязків на чужині серед визначних осіб і таких близьких товариських зносин у впливових колах, як мав їх гр. М. Тишкевич.

Дипльоматична діяльність гр. М. Тишкевича може бути найсильнішим доказом проти всіх, що закидали йому „особисті інтереси“ великого пана та аристократа, який буцім-то для карієри пристав до нас. Гр. М. Тишкевич із жестом справжнього патріота та чесного громадянина видав останні свої ощадности на пропаґанду нашої справи на чужині і аж тоді, коли буквально не мав уже на найскромніший прожиток, покинув Париж, щоби користати із гостинности свояків у Познанщині, в селі Жидові, де й помер. До останньої хвилини життя терпів від думок, що не може як колись, допомагати рідній справі своїми колишніми великими засобами гроша, таланту і великої енергії.

*

В середу 6. ц. м., год. 9. зранку Й. Е. митрополит Шептицький особисто відправить тиху Заупокійну Службу Божу з панахидою в архікатедральній церкві св. Юра.

„Велике розчарування меншостей“.

Д-р Амменде про положення меншостей в Румунії.

Цими днями був у Румунії ґенеральний секретар Европейських Конґресів Національностей д-р Амменде. Він звязався із членами правительства й обговорював з ними побіч інших справ головно меншостеве питання. Запитаний про ціль своєї подорожі і про враження щодо положення меншостей в Румунії, заявив д-р Амменде:

Моя щорічна подорож служить підготові нашого щорічного Конґресу Національностей. Я відвідав міста Темешвар, Германштадт і інші й хочу загостити в Добруджу. Всюди запримітив я, що меншостями заволоділо велике розчарування щодо обіцяного законного унормування меншостевого питання. Останнього року не зроблено в дійсности нічого в цьому напрямі. Особисто сподіюся, що це розчарування виявиться надто прискореним, бо особистість п. Г. Попа, в якого руках справа находиться, ручить за те, що йому ходить справді про розвязку справи і що він старається всіма способами найти поступову розвязку. Беручи увагу на інтереси меншостей, а також на інтереси держави, требаб дуже жаліти, колиб така розвязка не наступила, бо тоді **присилується меншости користати з належного їм права і вдаватися із скаргами до Союзу Народів.**

Тому, що знаю добре погляди меншостей в Румунії знаю також дуже добре, як нерадо робилиб меншости ужиток з цеї інтернаціональної можливости полагодження їх справи і що меншости підуть цею дорогою лише присилувано. А це силування вже так якби було, хіба, щоб до осени наступило **щось рішаюче** під оглядом меншостевого закону і під оглядом бюджетом передбаченої суми на культурні цілі.

Д-р Амменде висказав вкінці надію, що правительство переведе в короткому часі широкойдуче і поступове унормування меншостевого питання і додав, що повазі й інтересам держави не послужить ніщо так добре, як загально вдоволяюче унормування положення меншостей в Румунії.

Повстання курдів.

Відносини між Туреччиною і Персією у звязку з повстанням курдів загострюється щораз більше. Турецький амбасадор в Тегерані подався до димісії. На турецьку територію вдираються перські узброєні відділи, допомагаючи курдам у повстанні. Дня 2. ц. м. корпус турецьких військ розбив повстанчі відділи курдів і прогнав їх за Арарат, при чому було 2.600 курдів убитих. Турки спалили 150 сіл з пімсти за поміч повстанцям.

Закарпаття.

Відкликання протиукраїнського розпорядку.

З початком цьогорічних ферій видав шкільний інспекторат в Ужгороді розпорядок, в якому взивав учителів, щоби вони свою переписку з шкільним відділом вели в чеській мові, бо він не буде приймати від учителів інших писем, як тільки чеські. Таким чином шкільний інспекторат, користаючи з ферій, задумав зробити перший поважніший крок в напрямі заведення чеського урядування по закарпатських українських школах. Проти цього незаконного розпорядку піднявся на Закарпатті рішучий протест, бо по закону учителі на автономному Закарпатті не мають навіть обовязку знати чеської мови і не обовязані ані писати по чеськи, ані приймати чеські письма від своєї шкільної магістратури. Добре умотивований протест проти отсього нелегального розпорядку внесла християнсько-народня партія і він мав той наслідок, що міністр освіти Дерер велів той розпорядок відкликати. Так отже одна спроба вкоротити права української мови на Закарпатті не вдалася.

Українська ґімназія в Береговї загрожена.

Під цим заголовком інформує ужгородська „Свобода" в передовій статті, що при цьогорічних вписах до І. кляси береговської ґімназії зголосилося всього 20 учеників до іспиту, а з них здало іспит тільки 15 учеників, бо решта (5) має ще доповнити якісь формальности (справа приналежности, то-що. Як вони ті формальности доповнять, то разом з репетентами матиме І. кляса яких 25 учеників. „Свобода" бачить грізний упадок фреквенції учеників у береговській ґімназії в тому, що вписи до І. кляси назначено вже на день 15. червня, отже в часі пильних робіт у полі, коли селяни не мають ані змоги ані часу возити своїх дітей до іспиту в місті. Не без значіння тут теж тенденція безпосередньої шкільної влади, бо ось директор береговської ґімназії майже не криється з тим, що йому зовсім не залежить на дальшому істнуванні цієї української ґімназії в повіті, що має величезний відсоток мадярського населення. При кінці „Свобода" апелює до родичів дітей, а також до учителів і священиків на місцях, аби вони підготовили охочі до науки селянські діти підчас ферій і зголосили їх до іспиту в Береговї по феріях.

З культурно-освітного руху.

В останньому часі засновано на Закарпатті цілу низку читалень „Просвіти", м. ін. в Горянах, окр. Ужгород, в Голубинпім, окр. Свалява, в Нижн. Солотвині, окр. Ужгород, в Апишці, окр. Рахів. Особливо величаві були установчі збори чит. „Просвіти" у Воловім, до якої перейшла майже ціла управа читальні ім. Духновича. — Загальні збори відбули читальні „Просвіти" в Дубровці, окр. Іршава, в Королеві над Тисою, окр. Севлюш, в Туря-Реметах, окр. Перечин і ін. Широкі круги закарпатського населення горнуться справді масово під прапор „Просвіти". — В останньому часі поновився теж рух за засицуванням пожежно-руханкових товариств під назвою „Січ", започаткований на Закарпатті ще перед 10 роками. Тепер є на Закарпатті 8 діяльних січових товариств.

„Індустріялізація" і „колєктивізація".*)

(Уваги з приводу української „пятилітки".)

III.

У всякому разі, процес колективізації йде далі й завдання пятилітки лишаються незмінеими. Згідно з пляном земельна площа під колективними господарствами має збільшитися з 556.000 до 4.077.500 гектарів. (Як знаємо, протягом двох років засівна площа колективних господарств обіймала вже 4.262.000 гектарів). Ріжні форми колектив поширюються в такий спосіб: комуни з 287 до 542; артілі — з 2573 до 4873; товариства СОЗ з 9282 до 21.600; всі форми — з 12.042 до 27.100 одиниць. Процентово засівна площа збільшується на 13,3 проц.; в її складі **зернові культури** поширяться на 1,5 проц. (озиме жито на 2,8 проц., озима пшениця на 30,5 проц., ячмень — на 7 проц., овес — на 11,1 проц., кукурудза — на 38,8 проц.), **технічні культури** — поширяться на 63 проц. (цукровий буряк на 51,2 проц. і соняшник на 54,3 проц.) і „**інші**" — поширяться на 85,2 проц (картопля на 21,8 проц., трави — на 320 проц.). Очевидно, що в звязку з цим зростає надзвичайно потреба в реманенті. Отже річний виріб сільськогосподарського знаряддя має збільшитися в такій пропорції: кінних плугів з 360.000 до 865.000 шт.; кінних сівалок — з 45.000 до 224.000 шт.; тракторних плугів з 300 до 33.000 шт.; живярок з 74.000 до 300.000 шт.; молотілок з 2600 до 45.000 шт.; тракторних молотілок з 1400 до 19.600 шт. і т. д. Продукція штучних погноїв має зрости з 66.000 до 1.200.000 тон.

Треба признати, що деякі проекти „пятилітки" читаються, як казка. Наприклад, проект побудування тракторного заводу. „Зовод" цей будуватиметься в Харкові в складі всіх цехів і переведе Харків в розряд міста з міліоновим населенням, бо при необхідности 30.000 робітників та коло 6—7.000 службовців, створюється додаткову людність приблизно в 200.000 мешканців (включаючи родини й обслугу). Завод вимагатиме кардинальної перебудови харківського транспорта; необхідно буде подавати до заводу і відвозити зміну в 15.000 робітників, а це потребує приблизно 10 маршрутів потягів та 125 парних трамвайних вагонів; харківського водопостачання (бо заводові необхідно приблизно стільки-ж води, скільки споживає весь Харків себто 800.000 ведер), не кажучи вже про велитенське житлобудівництво. Для завода потрібна територія в 200 гектарів, 45—50 гектарів тільки для критих заводських будов. У звязку з потребою в коксі та газі виникає проблема будови власних коксових печей, що, розуміється, цілковито розвязує питання про ґазофікацію Харкова. Вартість цього завода складатиме 150 міліонів карбованців". (Введенський, див. стор. 136).

Ніби сторінка з романа-утопії Белямі чи Уелса. З одного скинення руки побільшується населення української „столиці" на добру половину; повстають нові вулиці з чудесними будівлями; виростають нові електричні, ґазові, водопроводні стації; виростають великі парки з водограями, зростає чисто американський рух з безліччю трамваїв, самоходів, аеропланів... Та уживаємо ми цього поетичного опису не для того, щоб висміяти проект збудування великанського заводу. Колись фантазією видавався й проект Дніпрельстану. Проте, хоч з надзвичайною мукою, але цей, ніби неможливий до виконання, проект здійснюється. Отож, не так уже далекою є від дійсности наведена казка. Особливо, як упаде відповідний розказ згори. Але — чи впаде? Бо „гора", як відомо, **московська**, а **Харків** — столиця **українська**.

Заведення колективізації прямує, очевидна річ, до піднесення **урожайности**. „Пятилітній плян України — пише В. Введенський — проблему зрости валової продукції зерна повинен в основному розвязувати не коштом поширення засівної площи, а коштом підвищення врожайности. Цей нормальний стан для пятилітнього пляну України і по всім Союзі за підвищення врожайности зернових культур і надто з огляду **на постанову Союзного ЦВК.**, що **дає пряму директиву** підвищити врожайність за найближчого пятиліття на 30—35 проц. (див. стор. 169).

І хоч харківський Нарком взяв був курс на 13,9 проц. підвищення урожайности зернових

АКАД. СТЕПАН СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ.

Правопис і літературна мова.

Вельми Шановний Пане Доктор М. Рудницький!

Я уважно прочитав Ваші фейлетони і позволяю собі переслати Вам ці мої уваги, якими Ви можете покористуватися, як Вам любо, можете їх і надрукувати.

Правописна справа річ досить складна і тяжко від правопису вимагати **повної** досконалости. Літературна мова кожного **культурного** народу має тільки більше або меньше упорядкований правопис. Ота більша або меньша упорядкованість правопису стоїть в тісному звязку з загальним шкільництвом народу, з інтензивністю шкільного навчання, з поширенням загальної осьвіти, з розвитком ґазетярства і з загально почуваною потребою щоденно читати чи то свою ґазету, чи літературний твір, з щоденною потребою писати, — одним словом: стоїть у прямім відношенню до стану і ступня загальні освіти, культури і цивілізації народу. Осожливо-ж, де народ богато читає і пише, там і правописні норми бувають більше постійні, тверді.

В читаній і писаній мові головну ролю грають **зорові** враження і уяви. Люди пишуть кожде слово так, як його **бачать** (чи то в книжці, чи в ґазеті), навіть без огляду на те, чи таке писання віддає добре їхню вимову, чи ні. Читана і писана мова складається з **зорових** уяв (образів), супроти яких в нашій сьвідомости стоять **слухові** уяви (образи) мовленої мови. Ті уяви сполучаються з собою в сьвідомости тим тісніше, чим частіше вони там викликуються і супроти себе виринають, т. зн. чим більше ми читаємо і пишемо. Чим вони живіші, тим виразніше, певніше відзеркалюється їх вигляд — в письмі (правописний) і в слуху (вимовний). Тим то пояснюються тверді норми англійського або французького правопису слів і їх вимови, що н. пр. написане Стакеспеаре кожний Англієць читає в голос Шекспір. Тим також ясно, чому всякі більші фонетичні реформи цих правописів річ дуже трудна. Бо це булоб сполучене з страшним переворотом у мовній сьвідомости цих культурних народів (зважте скількість голов у цілім сьвіті!), з повним замішанням зорових і слухових її уяв. Легче переводити правописні реформи в літературній мові таких народів, у яких зорові уяви читаного і писаного слова не так глибоко закорінені в їх сьвідомости, бо вони назагал мало або меньше читають і пишуть. Тут і заколот між зоровими і слуховими уявами не може бути великий, бо звичайно і сполука цих уяв у сьвідомости на тлі фонетичнім далеко легча, так, що психольоґічний підклад для реформи більше пригожий.

Але й тут бувають ще всякі обєктивні і субєктивні ріжниці і перепони. Легче все те відбувається у народа, що сам по своїй волі без зовнішніх перепон порядкує і нормує всі свої культурні справи і має до того увесь свій апарат. Далеко тяжче у народа сят-так поневоленого, чужими кордонами державними розмежованого, розєднаного, що мусить завзято боротися з всякими перешкодами і противностями за свою культурну єдність, що сам своїми власними силами без свого державного апарату хоче творити свою культуру. Тут і правопис, цей до певної міри ріжкий виразник його культурної творчости, тільки дуже тяжко довести до сякої-такої одностайности. На заваді стоїть перш усього неодностайна, неоднакова осьвіта народу, залежність народу від впливів чужої школи, яка переводить **своє культурне** обєднання, противне або незгідне з заходами до культурного обєднання поневоленого народу. Тут тільки незвичайно жива сьвідомість народної єдности і найглибше почуття потреби одностайности може побороти всі величезні труднощі.

Українці належали і належать до таких народів, що тільки самі з себе, своїми власними силами, в завзятій боротьбі з всякими перешкодами, тяжко формували і формують свою духову спільність, своє національне культурне життя. Тому не диво, що на тім шляху виринають їм усе нові труднощі та що і правопис не досягнув ще у нас найвищого ступня одностайности. В р. 1914., в столітні роковини уродин Шевченка, здавалося, що ми до того ідеалу вже дуже наблизилися. Від мене вийшов тоді заклик у тій справі в „Українській Хаті" в Київі. Перевівши щасливо реформу правопису в школах Галичини і Буковини (1893), вже тоді з думкою дати українській літературній мові в цілости одностайний правопис, і міркуючи, що він у нас нарешті загально принявся, я, коли вийшло вже третє видання моєї граматики (1914) і моя наукова граматика (1913), почував у собі обовязок дати почин до того, щоб в повній згоді і порозумінню з Наддніпрянцями вирівнати ще останні ріжниці і так довершити діло. Хвиля була дуже догідна, ювілейні настрої сприяли справі упорядкування правопису, бо і ріжниці були дуже мінімальні. Але вибухла війна і все урвалося, а тепер нам до того дальше ніж колинебудь перед тим.

Тоді ми були до того прямо покликані довести справу упоряковання українського правопису до кінця. Українська мова уживалася у нас довгий час не тільки в школі, але і в публичному життю. Ми вже давно були примушені займатися і правописною справою, складати граматики і всякі лідручники шкільні і ми це все неозгірше зробили. Ми перебули з тим усім і дуже гіркі хвилі. Це вже забулося, що наше старше покоління вчилося ще з таких книжок як Цибик, Ковальський, Торонський, Осадца, доки появилася граматика Огоновського і сяк-так ліпші читанки і підручники. Але і в них ще у 80-их і 90-их роках правописний хаос (не згадуючи про мову) був такий великий, що треба було тому нарешті таки зробити конець. Це у великій мірі сталося, як заведено (1893) фонетичний правопис. Найбільше значіння цеї події лежало в тім, що аж тоді завалився кордон між нами і Наддніпрянцями та що нашою правописною реформою промощено шлях до повного культурного обєднання українського народу.

Тепер часи змінилися. На Україні вже яких 12 літ є українська школа, українська мова і там стала мовою публичного життя. І там, як у нас вже десятки літ раніше, аж тепер життя вимагає, щоб завести порядок у правописній справі. Ми моглиб мати претенсію, щоб там по-

культур та „з огляду на постанову Союзного ЦКВ" (незалежність України демонструється на кожному кроці!), як рівнож на агітацію „самого" незрівняного В. Я. Чубаря — після обслідувань, роблених спеціяльною комісією Б. Рождественського, „був взятий курс остаточного" на 29,5 проц. для 1932 р. і на 36,3 проц. для 1933 р. Причому в 1932 р. по індівідуальних селянських господарствах урожайність має підвищитися на 26,1 проц., а по колективних — на 49,9 проц.; в 1933 р. по індівідуальних на 31,6 проц. і по колективних — на 53,6 проц. (див. стор. 182).

Нарешті — експорт українського зерна. Пятилітка передбачує, щоб „всіма можливими способами й яко мога більше повернути течію українського зерна з півночи на південь тобто до експортових портів Чорного Моря. Таке посилення експортного напрямку сільського господарства України, особливо, її степу, обіцяє величезні вигоди для всього народнього господарства Радянського Союзу (близкість до портів українського зерна і з огляду на це зaощадження на тарифах і, взагалі, на накладних та організаційних видатках) і по суті має бути основною ґарантією виконання того експортного пляну, що затвердить Союзна пятилітка. Що-до заміщення українського зерна на споживчих ринках СРСР, то цю ролю має виконувати надволжське, казакстанське й сибірське зерно" (див. стор. 167).

„Блажен, кто верует"... А покищо над цілим Радянським Союзом зависла примара голоду. Й замість того, щоб „повернути течію українського зерна з півночі на південь", Московський Нарком „завернув його з півдня на північ, наказуючи Харкову, щоб він висилав щодня у Москву й Ленінград 50 ваґонів зерна й, взагалі, харчових продуктів із України.

Той-же розмах характеризує не тільки зернову господарку, сільсько-господарське будівництву або хемічну промисловість, але й інші галузі сільськогосподарської продукції. Так, наприклад, цукрова промисловість має зрости на 92 проц., олійна — на 25 проц., тютюнова — на 81 проц. і т. д. Має побудуватися за пляном пятилітки 8 цукроваряних заводів, 8 олійних, 5 крохмальних, 2 консервних фабрики(щорічна продукція — 50 міліонів банок), 8 цементних заводів (річна продукція — 6,2 міліонів бочок), 79 елеваторів, 2 холодорізниці, 4 беконних фабрики, 130 механічних маслозаводів, 19 холодників для яєць і різаної птиці. Що-до сільсько-господарської кооперації — кількість простих обєднань збільшується з 12.704 до 52.000; колективних — з 12.042 до 27.100; кредитових товариств — з 2614 до 2998; спеціяльних форм кооператив — з 6.276 до 14.224.

Не хочемо заперечити величавости „пятилітки". Якби вона була переведена в життя навіть у 50 проц. — то це була би праця титанів.

Та занадто довго гуляв по Радянському Союзі „военний комунізм", що жив на рахунок „запасів". Замало їх лишилося. Підупали фабрики, змаліла видатність праці, знищений майже зовсім транспорт, залізниці виглядають, як старе лахміття, а морські й річні судна, як нікому непотрібні кальоші. А що варті „індустріялізація" й „колективізація" без здорового транспорту? Що варті фабрики без міцного споживача їхніх виробів? Що варті сколективізовані господарства без потрібного забезпечення в необхідні продукти й матеріяли? Що варт, зрештою, людська праця під державним примусом з відсутністю якоїнебудь ініціятиви?

Пятилітка — це двигнення гір. Це в умовах радянської дійсности — чудо. Але двигає горами й творить чудо — **віра**, ентузіязм творчости, свобідний порив. І коли пятилітці не бракує ані помисловости, ані розмаху конструкційного, ані верхівки, то цілком відсутній у ній запал творчости „низів". Чи в таких умовах рушать гори й станеться чудо — побачимо за три роки.

Олександер Ковалевський.

користувалися нашим великим досьвідом. Але
психольоґічно це зовсім річ зрозуміла, що лю-
ди хочуть рішати справу на основі свого влас-
ного досьвіду. Крім того наш досьвід добутий
серед иньших обставин, а їх досьвід твориться
щойно знов таки з иньшого у великій мірі від-
мінного життя. В школі на Україні учителі зде-
більшого без спеціяльної української осьвіти,
вони вийшли з чужої російської школи, стоять
ще під впливом цеї чужої школи, мусять вла-
сне, хоч з роду Українці, аж українізуватися,
публичне життя опановують здебільшого сяк-
так українізовані чужинці. Відповідно до того
і мова у них виходить „українізована" як зна-
менитий предмет сатири для Остапа Вишні а
також і Галактіона Чіпки*).

Спільне життя культурне домагається все
таки ладу і в правописі і вони його заводять, як
уміють, як знають. На те вони учителі, авторитет. І компетенція і сила у них є. Крім того й амбіції людські. Тут не поможуть докази, переконування. От і вийшов харківський правопис.

Нас заболіло, як ми його побачили, бо ми
таке вже перебули, а тепер згоди ради мусілиб
хіба наново починати всякі експерименти. По-
чуття національної спільности вимагалоб, щоб
і ми його приняли. „Щоб не причинятись до
безладдя в нашій мові", бо „кращі, мовляв, які-
небудь правила, а одноцільні, ніж правописна
анархія", і Наукове Товариство ім. Шевченка у
Львові поспішилося завести цей правопис у
себе.

*) Яка велика сила чужої школи, чужої культури, переконуємся щодня, чуючи з уст родовитих, вповні сьвідомих і осьвічених Українців вимову культурних виразів з признаками чужої вимови, навіть коли вони їх читають з українських книжок, де вони правильно по українськи писані, як н. пр. член, література, академік, університет, Европа, вразі (Да воскреснет Бог і разточаться вразі його, гл. „Літ. Наук. Вісти." 557, 558); навіть „в" вимовляють як шелестівку після голосівок. читаючи друковане або писане, чого не роблять у звинавіть „в" вимовляють як шелестівку після голосівок. чайно себе Огієнко і т. д

Дяки і Каси Хорих.

Під увагу священикам.

Еп. Ординаріят у Перемишлі з дня 17. 6. 1930. ч. 153/Орд. подає до відома:

Щораз частіше надходять тут зажалення Всч. Духовенства, що заряди Каси Хорих в деяких повітах накладають і екзеквують оплати від убезпечення дяків і прочої прислуги церковної. Тому заподається тут, що кожний душпастир повинен в данім випадку поступати, як слідує: І. Домашню приватну свою прислугу повинен кожний душпастир у **місті** зголосити сам і убезпечити в Касі Хорих. На **селі** така прислуга зачисляється до робітників рільних і не в кожнім повіті жадають убезпечення її в Касі Хорих. II. Дяка й інших членів церковної прислуги убезпечує в Касі Хорих душпастир тільки там, де на цю ціль може знайти потрібні фонди, прим. в дорозі добровільних датків місцевих парохіян. Де таких добровільних датків на цю ціль душпастир зібрати не може, а сам з якогось спеціяльного титулу не є обовязаний оплату таку покривати, там душпастир не має обовязку зголошувати дяка, або іншу церковну прислугу до обезпечення в Касі Хорих. Якщо заряд дотичної Каси Хорих або просто від себе, або через дотичне старосто, надішле за це занедбання карний мандат, або наложить примусову вкладку за убезпечення дяка, то душпастир має таке жадання заряду Каси Хорих заскаржити до повітового суду, однак повинен особисто ставитися на судовій розправі і предложити в суді посвідку Еп. Консисторії — про яку вчасно постаратися належить, — що душпастир не є хлібодавцем дяка або прочої церковної прислуги і не має можности стягнути від парохіян потрібні фонди на цю ціль. При тому слід покликатися на рішення Найвищого Адміністраційного Трибуналу з 12. червня 1928. III. 1231/8 в справі душпастиря в Сушині, яким вирішено, що душпастир не є обовязаний з власних фондів оплачувати вкладки за убезпечення в Касі Хорих когобудь з церковної прислуги. На випадок некорисного судового ореchення в I-ій інстанції, належить в означенім речинці заапелювати до суду II-ої інстанції.

Бувші червоноармійці про червону армію.

Ґрупа російських еміґрантів із табору Ке-
ренського влаштувала на днях у Парижі дис-
кусійний вечір, на якому виступало і трьох
бувших старшин червоної армії Крюков, Анґор-
ський, Свєчніков і старшина червоної фльоти
Войтек. Всі вони втікли з СРСР і опинились на
еміґрації. Перший з них говорив, що в черво-
ній армії повернув давний дух і лад царської
армії, що старшини є упривілійованою клясою
так як колись. Хоч командування формально
переводить „клясовий принціп" в армії і вису-
ває на становища старшин найбільше синів се-
лян і робітників, то в дійсности вся армія є в
руках б. царських офіцирів.

В армію впоюється „революційний дух" й
ідеї комунізму, то всеж усі селянські сини, вер-
нувши з війська до дому, є далі ворогами біль-
шовиків і колективізації, а про світову рево-
люцію і не думають. Прелеґенти твердили, що
на випадок війни, більшовицька армія розсип-
леться при першому ударі, бо 90 відсотків черво
ноармійців є ворогами радвлади.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

НОВИНКИ

— **Робітня футер Юліяна Глушевського перенесена на вул. Коперника 16.** 2296 22-?

— **На Маківці.** Дня 10. ц. м. в год. 2 попол. на Маківці буде відправлене богослуження за 34 українських Січових Стрільців, що на цій горі впали у боях 1915 року. Всі, що бажалиб взяти участь у поїздці на Маківку в день богослуження, можуть зголошуватись до „Т-ва Охорони Военних Могил" за ближчими інформаціями.

— **Ревізії й арешти в Сколім і Теребовельщині.** Дня 14. липня ц. р. державна поліція в Сколім перевела ревізії в домах Івана Бутковського, абс. ґімн. і Медведя Антона. Обох взяли на постерунок на переслухання, де Медведя передержали до години 7.15 вечором, а Бутковського до другого дня до 3. год. попол. і відвезли до Стрия. Дня 27. липня ц. р. поліція покликала на постерунок Богдана Вільшинського, Н. Галушку, Михайла Білецького, Володимира Бичковича, Бронислава Івасикова і Володимира Бориса на переслухання та списано з ними протоколи в справі їхніх „алібі". По переслуханні — Галушку і Білецького випущено, а 4-ох прочих задержано через цілу ніч в громадських арештах і аж на другий день вполудні випущено, не подаючи причини арештування. — Дня 1. серпня (в пятницю) перевела польська поліція ревізію в інж. Пасіки Володимира в Теребовлі. За чим шукали, невідомо, але забрали приватну, кореспонденцію, ріжні наукові записки, всю пластову літературу, числа пластового часопису, Навіть книжка Рогової: „Син гетьмана" видалась поліції підозрілою і попала під арешт. Особбливо інтересувалася поліція „Бюлетеню гетьманської Управи" і поодинокими числами „Хліборобської України". Ревізія відбулася без доручення на письмі від політ.-адміністраційної влади, була дуже основна, але окрім леґальних книжок і брошурок поліція нічого не знайшла.

— **Кооперативне свято у Скнилові.** В неділю 3. серпня відбулося у Скнилові коло Львова кооперативне свято. Полеву Службу Божу правив о. мітрат Базюк — а коли люди мали уставлятися до походу, то прийшов „старши пшодовнік" і заборонив похід та попис. (Програма була предложена в старостві і був дозвіл).

— **У хвилях Дністра.** Власник мясної торгівлі в Самборі Лука Нагірний, купаючись, дістав удар мозку і затонув у хвилях Дністра. З ріки добули труп жертви випадку. Лука Нагірний залишив жінку і малу донечку.

— **Маляр у мотоцикльовій катастрофі.** Польський маляр, син генерала Мечислав Висоцький вибрався мотоциклем на проґульку і в околицях Радимна упав із мотоциклю та поважно поранив себе. Княгиня Чарторийська надїхавши автомобілем, побачила на дорозі непритомного маляра, завезла його до лічниці в Ярославі.

— **Добрий батько.** В селі Кропивниках любомельського повіту старший господар Степан Петришин, вдовець, мав любовницю, яка називалась Епістимія Прикс. Ця Епістимія брала від Петришина ріжні дарунки, а коли їй було замало, почала нарікати, що Петришин видає забагато грошей на свого 8-літнього сина Василька і через те для неї не має грошей. Нарікання-ми не скінчилось і вона почала намовляти Петришина вбити сина. Безвольний батько послухав любовниці і в ночі, коли Василько спав, він ударив його кілька раз молотком по голові, так що хлопчина помер. Після цього добрий батько викинув труп сина до рова, де поліція найшла його. Арештований Петришин признався, щодо злочину намовила його любовниця, яку він так любив, що мусів її у всьому слухати. Очевидно арештовано й Епістимію Прикс.

— **Зпід ринви на дощ.** На кордонах радянської Білоруси, більшовицька прикорд. сторожа арештувала 10 польських комуністів, які втікали до СРСР тому, що польська поліція у Вильні мала їх арештувати за комуністичну аґітацію. Всіх їх поміщено у минській тюрмі і радянська преса пише, що в таких випадках важко пізнати чи хто комуніст чи шпіон, який вдає комуніста, тому арештування є конечне. Колиж хто з поляків є справді комуністом, то не повинен утікати з Польщі, а йти навіть до тюрми за свою ідею.

— **Копальня срібла на вулиці.** У місті Кобальті в Канаді робітники копали рови для водопроводу і випадково натрапили на великі злoжа срібла. Маґістрат продав нову копальню срібла за великі суми приватним підприємцям.

— **Будемо ходити нагі?** У Парижі повстала „Ліґа нагих", яка ставить собі за ціль пропагувати думку, що люди булиб здоровші і жилиб довше, колиб ходили без убрання. Ця Ліґа видає окремий журнал, в якому завзято виступає проти якого-небудь убрання, ношеного в літі. Ця Ліґа винайшла також один остров на Секвані, де члени Ліґи живуть собі зовсім наго і то жінки разом з чоловіками. Відвідати цей остров

можуть тільки особи нагі, а прийти там в убранні, вважається неприличністю.

— **Великий страйк у Франції.** У французькім місті Ліль страйкує 50.000 робітників, у Парижі 4.000, між ними найбільше робітників автомобілевих заведень, в Ля Курневі страйкує 1.200 робітників, у Гранквелілі застрайкували всі робітники, що працюють у пристані, у Гаврі також розпочався страйк, окрім цього в цілій Франції страйкує 2.000 робітників.

— **Пять тисяч дітей у небезпеці.** Зі Штутгарту подають, що м. Тутлінґен підчас вистави в цирку, до зібралось 5.000 дітей, наслідком хмаролому настав наглий вилив Дунаю. Повінь цеї ріки залила площу цирку й окружила цирк так скоро, що воду спостережоно аж тоді, як вона влилася величезною хвилею до середини цирку. Негайно прислано чайки для рятування дітей, серед яких очевидно запанував переполох.

— **Артист убивником.** Талановитий артист театру в Інсбруку, оперовий співак Роман Спацірер посварився зі своєю нареченою і дочкою багатого купця і кинувся на неї з ножем та поранив дівчину смертельно. На поліції артист заявив, що наречена зраджувала його і тому він хотів її вбити.

— **Англійський престолонаслідник їде до Франції.** Князь Валезії сів дня 1. ц. м. на військовий літак і вибрався до Франції, де перебуде цілий тиждень.

— **Пожежа корабля.** На американському кораблі, „През. Гаррісон", що плив „Домеровою Лінією", вибухла пожежа. У кораблі було сто пасажирів, серед яких запанувала страшна паніка. Підчас утечі з корабля на човни було багато ранених, але всіх пасажирів удалось урятувати, а корабель згорів.

— **Летунська катастрофа.** Дня 1. ц. м. недалеко міста Бон упав австрійський літак, при чому згинув молодий летун, 27-літній інж. Арнольд Шмідт, який вперше вибрався для вправи літаком у подорож. Ще недавно він належав до кращих учнів летунської школи у Відні. Був сином багатих родичів з Ґрацу.

— **Управа Нац. Музею у Львові** (вул. Мохнацького 42) просить українських світливців надсилати їй знимки типів, людового побуту, видів осель і околиць з точним означенням місця походження і назвами предметів. Цей матеріял потрібний для доповіди директора музею про українське людове мистецтво на 2-ому міжнародньому конґресі людового мистецтва в Бельгії (25. серпня до 5. вересня).

— **Щоденник жінки.** Одна мадярка Чекені із Будапешті жила зі своїм чоловіком щасливим подружнім життям, чоловік любив жінку, був з неї вдоволений і був певний, що вона його любить. Але одного дня, жінка перебуваючи на літниську, залишила на столі свій щоденник, якого перед тим не хотіла чоловікові прочитати. Чоловік був настільки недискретний, що прочитав той щоденник і попав у розпуку: В цьому щоденнику жінка писала, що вона нещаслива, що чоловіка не любить, що він має багато слабих сторін характеру і що сьогодні чи завтра вона його зрадить, як тільки найде собі іншого хлопця. Авторка щоденника яскраво описує траґедію жінки, яка давно нелюбить чоловіка, а ради спокою і вигоди, мусить вдавати, що любить його та виконувати подружні обовязки, мріючи про іншого чоловіка. Бідний Чекені заявив жінці, що після прочитання цього щоденника він мусить старатись про розвід і подав справу до суду. В суді жінка боронилась тим, що вона любить чоловіка далі, ніколи його не зрадила, а цей щоденник це тільки фантазія, літературні спроби. Чоловік далі домагався розводу. Суд станув на становищі, що співжиття жінки з чоловіком повинно опиратись на любови й довірю і тому цей щоденник жінки є достаточною причиною до розводу, бо дальше співжиття колись щасливої пари є неможливе. Жінка внесла спротив до вищого суду, а цей суд станув проти розводу, мовляв, літературний твір жінки не може бути доказом вини авторки. Ця пара мусить жити далі в подружжі, але гармонія і любов зруйновані на завжди.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

Більшовики продають Камчатку.

(АТЕ). З Риги повідомляють, що більшовицький уряд порішив продати Японії півострів Камчатку. З цією самою офертою зверталіся більшовики наперед до Зединених Держав Америки, але отримали відмовну відповідь. Тому за посередництвом консорції німецьких банкирів ведуть в цій справі переговори з японським урядом. Переговори добігають з успіхом до кінця і вже в найближчому часі більшовики продадуть Камчатку Японії. Причиною продажі є оплаканий стан більш. фінансів та намагання рятувати курс червінця перед цілковитим упадком.

Вальдемарас під судом.

Ковенський суд почав проти Вальдемараса слідство за 50.000 корон державних грошей, розтрачених диктатором в р. 1921. В помешканні Вальдемараса переведено ревізію, при чому сконфісковано спис членів закритої орг. „Залізного Вовка". До суд. відповідальности потягнено також двох журналістів, які хотіли допомогти Вальдемарасові втечи за кордони Литви.

Арештування в Берліні.

У звязку з виборами до парляменту, німецька поліція розпочала завзяту боротьбу з антидержавними елементами. На днях у Берліні арештовано 80 комуністів, які провадили серед робітництва аґітацію.

Чи Муссоліні хорий?

Хоч італійська преса заперечує поголоски про недугу італійського диктатора, німецька преса повідомляє з Риму, що Муссоліні поважно хорий на язву в жолудку, та що мабуть буде оперований. Всеж Муссоліні працює від ранку до ночі.

Мекдональд у Мюнхені.

У дорозі до Оберамерґаву, дня 1. ц. м. у Мюнхені задержався англ. премієр міністрів Мекдональд у товаристві двох дочок Ізабелі і Йовнни. Подорож мала приватний характер. Всеж на стації витали його представники влади і робітництва.

Паневропа.

Французька преса подає, що на засіданні Союза Народів у половині вересня Бріян прочитає відповіді урядів ріжних держав на його анкету в справі утворення паневропи і виявить свій плян реалізації думки про федерацію всіх европейських держав. Союз Народів мав би висловити свою думку про цю справу на вересневому засіданні.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

М-Р Є. Ю. ПЕЛЕНСЬКИЙ.

Осип Маковей.

СПРОБА ЛІТЕРАТУРНОЇ ОЦІНКИ.

(В пяту річницю смерти.)

(Продовження.)

Оповідання вповні автобіоґрафічне. Маковей усе це докладно передше записав у своєму деннику. З цією хіба ріжницею, що тут переставив з оглядів композиційних деякі факти. Саме слідство відбулося 8. жовтня 1886 р., а „Ідею" перечитав опісля, бо щойно 8. грудня позичив, а 24. писав у деннику: „Прочитав Ідею і я вже не той сам, що давніше. Лише треба ще часу, щоб я освоївся з тими гадками". Вся подія відбулася в зимі, в оповіданні перенесено це на весну. Ці зміни — можна завважати — вповні доцільні. Чесний Демидів мав до чого признатися. Весняні роботи в городі характеризують добре Демидова. Самаж перерва у розвою акції спричинена святами напружує цікавість у читача. Свої погляди на справу виховання вбрав автор у формі шкільної задачі про огородників, що плекають молоді рослини, випростовують їх, але можуть теж і зломити. Один і другий момент узяті з життя. Маковей любив працювати, зокрема в городі (Маковеєва алея в Заліщиках), він теж писав гарні українські задачі. Похвала Дубровського для Демидова за задачу це певно згадка одної з похвал для Маковея за шкільні вправи або за переспів „Орфея і Евридики" з Овідія[7]).

За цей переспів похвалив Маковея прилюдно в класі його вчитель української мови, Михайло Подолинський. Сам Маковей рисував, грав на скрипці, вважав ідеалом мати свою цитру[8]), удержувався з лекцій, з хати не мав жадної помочі, не любив математики[9]) і т. д. — все як в оповіданні. Батько Демидова ткач і поля в його мало; Маковеїв батько небагатий кушнір. Маковей мешкає в якогось сторожа, харчується в дешевій харчівні, часто йде до школи без сніданку. Проте бере живу участь у працях тайного кружка, цілком як Демидів. Демидів мав багатого товариша Лужицького, що нераз купував йому вечерю, а один із товаришів Маковея пише в своїх споминах: „З великої радости потягнув я Осипа Маковея на найближчій „павзі" до Якубка (Левенгерца) на снідання..."[10]). У „Весняних бурях" зрадив кружок Білий, в дійсності теж так було. Лише що в деннику Маковея записано чотири прізвища[11]).

В оповіданні Демидів чинно зневажив доносщика і за це викинули його зі школи. В життї цього не було і Маковей спокійно кінчив гімназію.

Оповідання живе, події і постаті так і переливаються, все виведено в подробицях. Без сумніву, треба це записати радше на рахунок обсерваторського хисту поета, ніж його епічного таланту.

Та „Весняні бурі" не є дійсними бурями, не є вибухами темпераменту юнака. Бо поза виключенням Демидова зі школи, що не мало жадних лихих наслідків, бурями мали бути психольоґічні переживання. Упала віра „і на місце віри осталась безодня, якась чорна пропасть, із якої звільна мало щось повстати". Це щось це „розум і тільки розум". Але Демидів не радується відкриттям. „Совість докоряє розумові, розум згорда відповідає совісті і серцю". У суперечці з Лужицьким боронить віру, „бо й розум не дає мені на все відповіді". У свята йде Демидів до церкви, захоплюється воскресними співами. Коли професор Дубровський говорить про неминучу потребу погодити розум зі серцем, отже з вірою, Демидів слухає його „як пророка". Супроти цього треба теж сумніватися в його атеїзм, про який згадує автор, хоча й як велике враження зробила „Ідея"[12]).

„Весняні бурі" здобули прилюдне признання на конкурсі „Зорі". Прихильна оцінка Франка, що був членом жюрі[13]), була певно сильним підбадьоренням до дальшої праці. Справді роки 1891—5 є багаті в нові твори Маковея. Тоді опрацював низку поезій і оповідання з військового життя. Є це „На весні перегляд війська" (1893), „Помер рекрут", „Заплатив я податок кровавий" і „Оферма" (1894). Цей цикль замикає оголошений у рік опісля етнографічний нарис „Рекрут"[14]). Цього року оголосив теж знамениту поезійку п. н. „Серна", тодіж пише перші сатири, врешті й перше оповідання з міщанського побуту: „Мій прапрадід". — В 1894 р. вийшли Маковеєві твори окремими випусками у „Дрібній Бібліотеці", що її видавав К. Паньківський: „Оферма", „Поезії" і „Весняні бурі".

(Продовження буде.)

---

7) Може тому, що в марті 1885 р. писало про кружок „Слово" на основі знайденої програми концерту, але досить невиразно.

8) К. Студинський: Як я став учеником Івана Франка. „Новий Час" 1926 р., ч. 83—7.

9) Пізнішими літами Маковей таки вивчився грати на цитрі. Навіть компонував дещо.

10) Вказують на це ноти на свідоцтвах і поправка з фізики при іспиті зрілости.

11) Білий виховується в інституті під проводом священиків. Про подібну історію, що дійсно мала місце розказує К. Студинський у оповіданні „Сонні мари о. Смоліковського" і в згаданій статті.

12) Це саме в життї: Маковей не йде на теольоґію „щоб через ціле життя не грати комедії", друкує в радикальних часописах свої твори, але згодом вступає в члени християнсько-суспільної партії і засилює своїми писаннями „Руслана".

13) „Зоря" 1895 р., ч. 11. Перша нагорода: Грінченко: „Хатка в балці, друга: Маковей, третя: Коцюбинський: „Для загального добра".

14) „Буковина" 1895., ч. 116—9. Оповідань з військового життя певно було більше. „Зоря" 1894., ч. 18 подає: „друкуються оповідання воєцькі Ос. Маковея під збірним заголовком Сема компанія".

Президент Польщі їде до Естонії.

В найблизшу пятницю в дні 8. серпня ц. р. виїде президент Польщі Мосціцький до Естонії, щоби ревізитувати президента Естонії Оттона Страдманна. Президент Польщі виїде до Гдині, а звідтам кораблем „Польонія“ поїде до Таліна, пристані Естонії.

Французькі міністри покинули Польщу.

Як відомо в Польщі гостило двох французьких міністрів, а саме міністр летунства Ейнак і комунікації Перно. Міністри по відбутій конференції з маршалом Пілсудським і польським урядом відїхали вчора в дні 4. серпня ц. р. до Франції.

Військовий літак впав до Висли.

Під Казимиром дня 3. серпня ц. р. військовий літак впав при злеті до Висли. Летун інж. кап. З. Кулавський врятувався. Літак, який належав до військових заведень у Варшаві, затонув цілком.

Криваві демонстрації безробітних.

З Варшави повідомляють, що вчора себто в дні 4. серпня відбувалася на Театральній площі демонстрація безробітних, біля 500 осіб. Демонстранти вислали делеґатів до маґістрату з домаганням дати працю безробітним. Маґістрат не приняв делеґатів і з тої причини безробітні не хотіли вступитися і почали накликувати проти маґістрату і уряду. Щойно поліція розігнала демонстрантів.

Також в Ченстохові безробітні намагалися дістатися до маґістрату. Поліція делеґатів не допустила і тому прийшло до сутички між безробіт. і поліцією. 2 робітників і 6 поліцаїв є ранених. Поліція арештувала кількох безробітних.

Велика повінь в Японії.

50 людей убитих, 100.000 без даху над головою.

З Токіо повідомляють, що в дні 4. серпня ц. р. Японію навістила страшна повінь, яка знищила цілковито північне побережжа острова Гонді і потягнула за собою 50 жертв у людях. В місті Осака вода залила 10.000 домів, в Токіо 4.000, а в місцевости Которі 3.000 домів. Тому без даху над головою опинилося біля 100.000 людей. Уряд вислав до місцевостей навіщених повінію військо на поміч.

Новий землетрус.

З Льондону повідомляють, що північно-східне побережжа навістив дня 3. серпня ц. р. сильний землетрус. Матеріяльні страти дуже великі. Біля 300 людей є вбитих.

Провідник індійців перед судом.

В Бомбаю почався в дні 4. серпня ц. р. процес проти президента індійського конгресу Пателя, наслідника Ґандія. Перед судом зібралася велика товпа індійців та почала напастувати поліцію. В кількох місцях зайшли криваві сутички. На знак протесту і жалоби замкнено склепи.

Патель був четвертим з черги президентом конгресу, якого арештували анґлійці. Першим президентом був Ґанді, другим суддя Тіябджі, за третим поетка Найда. Тепер наступить вибір пятого президента індійського конгресу.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·88·75—8·89·00, канадійський долар 8·80·00—8·80·50, чеська корона 0·26·25—0·26·50 австрійський шілінг 1·25·50—1·26·00, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·72·00—1·72·50, фунт штерлінгів 43·40·00—43·70·00, радянський червінець 11·00—12·00, німецька марка 2·12·65—2·12·50.

Золото: 20 корон 36·20·00—36·60·00, 20 франків 34·25·00—34·50·00, 20 німецьких марок 42·00·00—42·40·00 10 російських рублів 46·00·00—46·40·00.

Срібло: Австрійська корона 0·42·00—0·48·00 5 австрійських корон 2·40·00—2·50·00, австрійський фльорен 1·20·00—1·25·00, російський рубель 1·90·00—2·00·00, копійки за рубель 95·00—1·00·00

„Краплені карти“.

(Відповідь п. послові Ів. Власовському на його статтю в ч. 27. „Гром. Голосу“ під повищим наголовком.)

У згаданій вище статті п. Власовського з приводу мойого допису в ч. 140. „Діла“ про загальні збори Луцької повітової „Просвіти“ находимо такий букет словесних квіток: „Краплені карти“, „мистецтво гри в краплені карти“, „нечесної гри“, „зразок політичного шулерства“, „вправна у грі в краплені карти рука“, „ловкач“, „передьоргнув“ і т. д. Це найбільше запашні квітки п. Власовського. Стиль не гірший від стилю „Укр. Ниви“, б. сельробівського „Нашого Життя“ та його спадкоємця „Сель-Роба“.

Є культурним звичаєм на вуличну лайку в пресі не реаґувати. Колиж я пишу ці рядки, то лише тому, що тут річ іде про культурно-освітню інституцію.

В мому дописі сказано, що пп. Кобилянського, Островського і Ковалевського спонукали виступити з ради Просвіти, між іншим, „немислимі методи поборювання людей інших переконань“. По літературних квітках п. Власовського читачі легко зрозуміють, які це були методи. Врешті вони не нові. В свій час їх застосували сьогоднішні „радикали“ до праці бл. п. сенатора Черкавського та співробітників „Укр. Громади“.

Але вернім до мого допису в „Ділі“. В ньому подавалися лише факти, які, по культурному звичаю, вимагають або ствердження, або заперечення. Подані такі факти: шкодження „Сільськ. Господареві“, самочинний обіжник, нескликування протягом двох (виборчих) місяців засідань ради, віддання „інструктування“ філій одному членові поза орґанізаційною секцією позбавленя 18 філій права участи в загальних зборах, незаконне кворум, тенденційний звіт ревізійної комісії, не принятий без зміни зборами й т. д. Всі ці факти залишилися без відповіди.

При поданні цих фактів, з ґазетярської етики промовчано прізвища й партійну приналежність осіб. В реченні про здекомплетовану раду делікатно пропущено, що її складали радикали та їхній прихильник. Делікатно промовчано й те, що самочинний обіжник (без відома ради) видали пп. Власовський і Бондарук та що в ньому рекомендувалося філіям радикальне видання, що „інструктування“ філій (поза орґанізаційною секцією) доручено якраз п. Власовському й т. д. Чи не занадто делікатно?

П. Власовський, обминувши всі ці факти, взяв лише один і на його підставі причепурив сторінки „Гром. Голосу“ поданим вище запашним словесним букетом. У дописі було сказано: „У свому останньому слові п. Власовський, згадавши про просвітянський конґрес у Львові, сказав: **Ми, Волинь, не можемо йти слідами Галичини**“. На запитання п. К. чи п. Власовський бере відповідальність за ці слова, відповідь була: „так“. Було ясно сказано, що слова п. Власовського відносилися до того, що мало місце на просвітянському конґресі.

А що зробив з цього факту п. Власовський? Не відкидаючи самого факту виголошення цих слів, він каже, що думав, що запит п. К. відносився не до слів: „Ми, Волинь не можемо йти слідами Галичини“, а до історії з приняттям у члени Просвіти Певного. Це вже нагадує анекдот. Отак селянин піймав у садку чужого хлопця, що крав овочі, й почав його бити. — За що, дядю? — Як за що? За яблуки. — А я думав, що за грушки!

Одначе не перешкоджає п. Власовському відпекуватися своїх слів, щоби кількома рядками нижче признатися до них... „Виходить, — каже він, — що маю я відповідати не за те, що я сказав, а за те, що вправна у „грі в краплені карти рука мені підсовує“. Це ніби-то заперечення. А далі (слідуюче речення): „Я казав, що, ми, волиняки, **не можемо йти за Галичиною** в тому розумінні, щоб загарбувати вже істнуючі освітні установи в інтересах партійного світогляду“. Це є ствердженням того, що вище заперечено, лише іншими словами. Скажіть: це гра в які карти?

Виходилоб, що „ундисти“ хотіли захопити луцьку Просвіту й ввести в неї „політику“, як це буцім-то робиться в Галичині. Щоб бути чесним з собою п. Власовський повинен був спротивитися захопленню луцької Просвіти радикалами, щоб не „йти за Галичиною“. Одначе тут одно говориться, а друге робиться: після такої заяви радикали захопили таки раду в свої руки, скориставши з дібраного складу зборів в „інтересах певного партійного світогляду“. Досі рада Просвіти, була коаліційна: входили ундівці, безпартійні, радикали, сельроби. А після зборів у тому самому „Гром. Голосі“ в замітці під назвою „Плач луцької Ярославни“ тріюмфуючо проголошено, що рада перейшла в руки радикалів. Отже, не хотіли йти за Галичиною, де соціялісти рік-річно намагаються захопити Просвіту, а самі захопили її в Луцьку всупереч своїй власній заяві. В якіж це карти гра?

Але цього мало. Навіть після проголошення в „Гром. Голосі“ факту захоплення луцької Просвіти радикалами п. Власовський заявляє, що він був проти занесення до Просвіти політичної боротьби та що на цю тему виголошував реферати. Отже в рефератах не радив захоплювати (очевидно, нерадикалам) Просвіти для політичної боротьби, а на загальних зборах — радикали таки захопили, про що оголосив „Гром. Голос“. Як назвати такі карти?

Підготування до захоплення радикалами Просвіти в Луцьку велося давно. Через те власне націоналісти через п. Островського на загальних зборах у 1929 році виступили з побажанням: не допускати в Просвіті політиканства, і це побажання було приняте одноголосно. Але „радикальна“ більшість і не подумала виконати його. Навпаки: „інструктування“ віддано п. Власовському, випущено незаконний, самочинний обіжник про радикальне видання, усунено на два виборчі місяці націоналістів від ради (не скликалася), а в тойже час філії „інструктували“ радикали, що в результаті дало для них бажані наслідки. В якіж це карти вони грали?

Але чомуж це п. Власовський проголосив, що „Ми, Волинь (?), не можемо йти з Галичиною“? „Відчули ми, волиняки (каже п. Власовський) й на освітньому конгресі у Львові“... „що освіта може даватися „гречкосіям“ тільки певними „дозами“ „під контролею Церкви“.

Який жах! Під контролею Церкви! П. Власовський, вихованець духовної академії, б. член Луцького Чеснохресного Братства, б. член церковного комітету, б. голова церковного зїзду в Луцьку, б. член митрополитальної ради, гість у хатах сільських священиків і відвідувач церковних богослужень, — дійсно мав чого перелякатися — Церкви! Розумієте: Церкви перелякався! Цей переляк перед небезпекою Церкви й дав йому, як він каже, *„повід (причину (?) вдарити в дзвін“* (на цей раз уже не церковн., а соціялістичний) „перед небезпекою для нас (очевидно, для радикалів) політичної боротьби в культурній установі“. Щоб таке врізати, дійсно треба скінчити духовну академію, а потім стати радикалом!

Але... колиж п. Власовський був щирий, чи тоді коли був церковником, чи коли бив у дзвін проти церкви? Чи тоді, коли читав про недопущення в Просвіті політики, чи коли „інструктував“ філії, розсилав самочинний обіжник про радикальне видання й загарбував Просвіту для радикалів? Коли це було просвітянською працею, а коли грою в карти й в які?

А тепер гляньмо на інші квітки статті п. Власовського: „Натяк, що ундівці співпрацюють з сельробами й разом з ними виступали на зборах „Просвіти“, чи пак „демонстрували“. Ті ундівці, які ведуть з сельробом таку завзяту боротьбу? Всім присутнім на зборах відомо, що сельроби виставляли свої кандидатури й голосували окремо, бо ще світ не перевернувся догори ногами!

„Але „ловкач“ не міг все таки й „спільника“ (сельроба) не ошукати, — пише далі, — всього тільки на один голос, позазддрів і виписав Сенюку (може Сенюкові?) 41, а Островському 42 (у обох було по 42)“. Так, але в мойому дописі сказано не: „було“, а „одержано“. Дійсно, п. Остр. одержав від зборів 42 голосів, бо за себе не голосував. Пановеж Сенюк і Власовський вважали

кручиним голосувати на свою кандидатуру, а опачить „одержали" на один голос менше, ніж собі чаракували. Це дрібничка, але характеристична для того, в які карти грають радикали.

Наприкінці допису п. Власовського автор питається для кого „Просвітянин" старається „охрестити" не тільки раду, але й всю Просвіту червоною? Чи не для якого недремлючого ока?".

Вдумайтеся в ці слова: „соціаліст" відпекується червоного кольору! І коли він, б. богослов, ударяє в Просвіті „в дзвони" проти Церкви, коли веде її в дусі ставлення „жовто-блакитний" у лапках, коли загарбується Просвіта для вiдтуплення її від Церкви й т. д. — націоналісти повинні мовчати, бо кожний протест проти насильства над національною душею й релігійною совістю народу зараз буде поставлений під запит „Для якого недремлючого ока?" В такі карти колись грали в наших просвітах сельроби, а тепер радикали.

Просвітянин.

Зі спортового життя.

З виступів Ужгородської „Руси".

В днях 20. і 27. липня ц. р. розіграла ужгородська дружина „Руси" два важні змагання: перше в Ужгороді з дебречинською професійною дружиною „Бочкай" (яка стоїть на 4-ому місці в табелі мадярських мистецтв) з вислідом 1 : 6 (0 : 3), друге у Братиславі з тамошнім мистцем „Братислава" з вислідом 1 : 3. Не зважаючи на оба програні мечі, одинадцятка „Руси" держалася дуже добре і подобалася численно зібраній публиці незвичайно. Слід замітити, що мадярська дружина „Бочкай" передала перед початком змагань грачам „Руси" шовковий жовто-синій прапорчик. Та сама дружина „Бочкай" виграла попереднього дня (в суботу) з ужгородським мадярським клюбом У. Т. К. 10 : 1. Щож до змагань з „Братиславою", які велися за мистецтво Словаччини, то словацька дружина виграла їх тому, то два ґолі (з усіх трьох) стрілила з одинадцятки (карного). На цих змаганнях „Русь" потвердила свою добру форму, при чому найліпшими у неї виявилися: оборона з першорядним воротарем Бокшаем, Шкіряк у залозі і Бендас та Ковач у нападі. Після цієї програної в Ужгороді „Русь" випала з дальших змагань за мистецтво Словаччини, а зате остала мистцем ґрупи Східна Словаччина-Підкарпаття.

Лігові мистецтва.

Після недільних змагань висунулася несподівано на пяте місце в табелі краківська Гарбарня, перемігши варшавську Леґію 3 : 2. Краківська Висла, набивши Рух 4 : 0, перескочила познанську Варту й опинилася на 3-ьому місці. Чоло табелі творить Краковія, що справилася з Л. Т. С. Ґ. 5 : 0 (0 : 0), а не, як у нас було помилково подано, 3 : 2. На кінці табелі опинилися: Чорні (11 зм., 7 п.) і Варшавянка (11 зм., 5 п.)

Уругвай — знову мистцем світа.

В Монтевідео перемогла нац. репрезентація Уругваю репрезентацію Арґентини 4 : 2 (1 : 2) в присутности 100.000 видців, запевнивши собі осьтак в третє титул мистця світа в копаному мячі. Суддював ці змагання бельґієць Лянґенус.

Дописи.

БОГОРОДЧАНИ. (Перша Служба Божа стан. еп.-пом. Преосв. Івана в рідному місті і поблагословлення фундаментів під будову нової церкви). День 20-го липня ц. р. був величавою національно-церковною маніфестацією Богородчанщини. Того дня відвідав своє рідне місто Богородчани станиславівський епископ-помічник, Преосв. Іван Лятишевський, і з тої нагоди устроїло йому рідне місто й увесь деканат величаве приняття. Вже кілька кільометрів перед містом виїхала напроти Преосвященного кінна бандерія в мальовничих одягах своїх сіл і привитавши його враз з деканом о. Білинським окликами „Слава нашому владиці", супроводжала його аж до міста, де при тріюмфальній брамі очікували епископа богородчанські міщани й інтеліґенція, вірні - українці з сусідних 12 громад із процесіями і під проводом своїх 15 душпастирів. Коло брами привитав владику в імени парохії і деканату богородчанський парох і декан о. Білинський, а в імени вірних судя п. Гординський хлібом і сіллю, почім почався величавий похід. Похід, що тревав годину, посувався серед непроглядних мас народу, в присутности живучого ще старенького батька владики, 85 літнього міщанина, при чому порядок удержували пластуни і пластунки. По короткім поблаг. словленню вірних у костелі, де витав владику латинський парох і по короткім поблагословленню вірних у церкві-барачку, побудованім на місці старої церкви, спаленої в часі війни, рушив похід дальше і спинився аж на площі, яку подарував під будову нової церкви станиславівський владика Григорій. Тут відправив еп. Іван архієрейську Службу Божу під голим небом при гарно устроєнім престолі в присутности 16 священиків і кількох тисяч вірних. В часі Служби Божої виголосив орґанізатор Богородчанщини і парох Ляховець о. Городецький гарну проповідь на тему великого значіння для міста й повіту того діла, що його почали міщани будовою нової церкви, висказуючи при тому велику радість і вдячність усіх присутніх, що діло це, важне в наслідках на довгі століття, приїхав поблагословити архієрей, дитина тоїж парохії, що вивела зпоміж своїх міщан значне число української духовної і світської інтеліґенції. По Службі Божій поблагословив владика фундаменти під нову церкву, а вкінці промовив сам щирими і розумними словами до народу. Висказавши свою радість з приводу такого богоугодного діла, яким є будова нової церкви в місті Богородчанах, заохочував міщан довести так гарно почате діло до кінця. По скінченню отсього релігійново торжества відпровадив увесь нарід процесіонально свого владику до парохіяльного дому, де його гостив у тіснім кружку духовенства і представників міщан та інтеліґенції парох о. Білинський. Під вечір владика, пращаний присутніми, відїхав у товаристві о. ректора Бойчука до Станиславова. З приємністю зазначую, що крім площі під будову церкви подарував Преосв. епископ Григорій зубожілим міщанам на будову церкви ще й 400 тисяч штук цегли, а надто утворив у Богородчанах велику фондацію для чина Сестер Мироносиць, відступивши їм із двірського лану, розпарцельованого в більшости між наших людей, 100 морґів поля і більшу хату на помешкання.

Очевидець.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 4. п. м. масло експортове 4·50 зол.; десерове 4·40 зол.; літра молока 25 сотиків; літра сметани 1·30 зол.; копа яєць 6·40 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа і четвер год. 8. вечір „Суперники".

Малий Міський Театр:

Вівторок год. 8. веч. „Потрійне весілля".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: Володарка кохання.

КАСІНО: Тайна кімнати ч. 13. Я хочу на полотно!

КОЛЬОСЕЙ: Нечинне

КОПЕРНИК: В віч по зраді. Верни, все прощаю.

ЛЕВ: З причини відновлення салі й інсталяції звукового апарату Кіно зачинене.

МАРУСЕНЬКА: В віч по зраді. Верни, все прощаю.

ОАЗА: Сексуальне життя.

ПАЛЯС: Шалений князь.

ПАН: Божий бич.

ПАСАЖ: „За кулісами цирку" і звукові додатки.

ПРОМІНЬ: З причини реконструкції замкнено.

СТИЛЕВЕ: Мущина, якому платять. Камінне серце.

ФАТАМОРГАНА: Мадярська рапсодія.

ХИМЕРА: Раз в життю.

УТІХА: Чортова дочка. Пан вахмайстер на відпустці.

Програма радіо.

Середа 6. VIII. 1930.

Варшава (1411,7) 12·30 Програма для дітей. **Гельсінгфорс** (221,4) 19·00 Акордіон. **Ляйпціґ** (259) 16·30 Концерт орхестри. **Льондон** (356,3) 19·40 Орхестра. **Берлін** (418) 16·30 Популярний концерт. **Стокгольм** (436) 20·15 Чеська народня музика. **Рим** (441) 17·30 Концерт. **Лянгенберг** (473) 12·10 Грамофонові плити. **Прага** (487) 19·35 Російські пісні. **Міляно** (501) 12·15 Легка музика. **Відень** (516,8) 20·05 Концерт цитр. **Мюнхен** (533) 17·25 Програма для дітей. **Будапешт** (550) 12·05 Російська орхестра. **Москва** (8..5) 11·00 Музика й естрада. **Харків** (1304) 15·50 Концерт.

Четвер 7. VIII. 1930.

Варшава (1411,7) 2·35 Грамофонові плити. **Ґельсінгфорс** (221,4) 18·15 фортепян. **Ляйпціґ** (059) 18·15 фортепян. **Льондон** (356,3) 13·30 Органова музика. **Берлін** (418) 16·65 Концерт Осипа Вайса. **Стокгольм** (436) 20·00. Радіоорхестра. **Лянгенберґ** (473) 17·30 Концерт Фляйшмана і Дельсейта. **Прага** (487) 11·25 Арії з опер Пуччінія. **Міляно** (501) 12·15 Легка музика. **Відень** (516,3) 19·40 Вечір пісень. **Мюнхен** (533) 16·25 Концерт. **Будапешт** (550) 17·45 Мадярські арії. **Харків** (1304) 15·30 Пополудневий концерт. **Париж** (1725) 16·45 Радіоконцерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр „Кооператива" у Львові. Український Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові:

Турка н/Стр.

7. VIII. „Церковна Миш".
8. VIII. Ревія: „Раз та добре".
9. VIII. „Барон Кіммель".
10. VIII. „Доллі".
11. VIII. „Меддi".
12. VIII. „Ой, не ходи Грицю".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

Др. і ІНЖ. СТУДІЇ ВИЖЧІ всіх вид. гум. і техн. на висш. школ. закорд. Вид. пригот. і можл. студ. in absentia (кореспонд.). Просп.: **Secrétariat académique (Dpt. 7) Rue Montmartre, 142, Paris.** 2534 4—10

РИБАЛЬСЬКІ СІТИ англійські „Gundrego" найдешевше продає Жигмонт Бобровський, Варшава, Коперника 14. 2569 2—2

З КІМНАТНІ мешкання в повним комфортом в новій українській камяниці до винайму від 1. вересня. Інформації уділяє: Іван Немчик, вул. Задвiрянська ч. 57/I. 2568 3—3

ВДОВА по священнику, старша, прийме заряд дому у самітного священика. — Ласкаві зголошення до Адмін. „Діла" під „Вдова". 2574 2—2

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 2468

ПОМЕШКАННЯ і первоpядне удержання для 2—3 панночок в середмістю. Фортепян до диспозиції. Точні інформації: Марія Федак, Ворохта. 2576 2—3

СИРОТА по священику, погідної вдачі, середних літ — пошукує місця до заряду дому в місті або на селі. — Зголошення до 28. серпня до Редакції Українського Голосу, Перемишль, Побереже 1. I. — для О. В. 2588 1—3

ПОШУКУЄТЬСЯ інструктора на цілий рік від 1. вересня, до ученика з II року учительського семинара. Платня по умові. Зголошення приймає Управа школи в Ясені, п. Переґінсько. 2582 1—6

ТОРГІВЛЯ делікатесів і кімната до снідань прийме старшого практиканта тої бранжі. — Заліщики, Ринок 6. 2584 1—2

ВІД 1-го серпня умебльована кімната для солідного льокатора. — Міцкевича 11. двері II. 1—1

ПРИМІЩЕНЯ при родині для учениці I. гімназ. в I. дільниці пошукує М. Тисовський учитель Янівка, п. Рожнятів — прошу оферти. 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних клінік, специяліст скірних, венеричних і сексуальних недуг **та лікарської косметики** ординує від 8—10½, 14—18. в неділі і свята від 10—11. Гірське сонце. Вапофор. Діятермія. Кріотерапія. Сепаратні почекальні. **ЛЬВІВ, вул. Потоцького ч. 11. I. п.** 2522 Телефон 65—87.

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

ДО ПАНА

ОСИПА ЯРЕМИ,

власника артистично-столярської робітні в Рогатині.

Отсим складаємо Вам прилюдно подяку за доцільну і солідну будову складового уладження для нашого складу в Рогатині. Робітню Вашу можемо совісне поручити ширшим кругам нашого громадянства, як дбайливу мебльярську столярню, — зокрема поручаємо її нашим кооперативам на будову бюрових меблів і складової обстанови. 2580

ДИРЕКЦІЯ „НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ", Краєвого Союзу Споживчого у Львові.

КОНКУРС

на посаду контрактового вчителя народньої школи Кружка „Рідної Школи" в Бережанах від 1. вересня 1930. Першенство мають кваліфіковані вчителі, що моглиб також вести хор. Евентуальна стабілізація по двох роках. Подання з долученням усіх свідоцтв вносити до 25. серпня 1930 р. на руки голови Д-ра Володимира Бемка, адвоката в Бережанах. 2581

Конкурс.

У прив. Жін. Учит. Семинарії СС. Василіянок в Станиславові є вільна посада учителя історії. Подання з свідоцтвами вносити до Дирекції Семинарії до 20. серпня 1930 р. — Вимагається що найменше наукового або магістерського іспиту. 2583

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10